

Departement Mobiliteit en Openbare Werken
Afdeling beleid
t.a.v. Dr. Reginald Loyen
Koning Albert II-laan 20, bus 2
1000 Brussel

uw kenmerk	ons kenmerk	bijlagen
		-
vragen naar / e-mail	telefoonnummer	datum
bea.kayaerts@rwo.vlaanderen.be	02-553 64 61	25 januari 2017

Betreft: Advies over het Complex Project extra containerbehandelingscapaciteit havengebied Antwerpen

Geachte,

SARO ontving op 6 december 2016 uw adviesvraag over de alternatievenonderzoeksnota betreffende het complex project 'extra containerbehandelingscapaciteit havengebied Antwerpen'. Met voorliggend advies, goedgekeurd door de raad op 25 januari 2017, komt de raad tegemoet aan de vooropgestelde adviestermijn van 45 dagen.

De Vlaamse Regering keurde op 15 juli 2016 de startbeslissing voor de realisatie van extra containerbehandelingscapaciteit in het havengebied van Antwerpen goed. De startbeslissing verduidelijkt de driedelige doelstelling van dit complex project: *'Dit project heeft als doelstelling de realisatie van extra containerbehandelingscapaciteit in het havengebied Antwerpen, om de verwachte groei tot 2030 te kunnen accommoderen, de daarmee samenhangende ontwikkeling van industriële/logistieke gronden en de multimodale ontsluiting tot aan het hoofdnet.'* De Vlaamse Regering benadrukt verder dat deze startbeslissing het concreet engagement is om een proces op te starten: *'Uit de startbeslissing vloeien geen rechten of plichten voort voor derden. En aan de startbeslissing is geen (voorafname op de) goedkeuring van het project of de oplossingsrichting gekoppeld.'*

De startbeslissing omschrijft de noodzaak van het complex project. Deze wordt verder verduidelijkt in de procesnota¹ die als bijlage bij de startbeslissing werd gevoegd. Wat betreft het aspect containerbehandelingscapaciteit schetst de procesnota (pag. 6-15) een aantal dynamieken en trends inzake vraag en aanbod. Daaruit blijkt dat op middellange termijn nood is aan de realisatie van extra containerbehandelingscapaciteit. Deze nood kan volgens de procesnota (pag. 15) omwille van de unieke onderlinge verwevenheid tussen goederenbehandeling, logistiek en industrie in de Antwerpse haven niet los gezien worden van de verdere uitbouw van industriële en/of logistieke activiteiten. Met betrekking tot de derde doelstelling van het complex project stelt de procesnota (pag. 16): *"De*

¹ Procesnota - versie 9 december 2016

ontwikkeling van nieuwe containerbehandelingscapaciteit gaat gepaard of veronderstelt ook de aansluiting van deze nieuwe terminals (en industrieel/logistieke terreinen) aan de verschillende bestaande verkeersnetten."

De raad vraagt meer duidelijkheid over de samenhang van dit complex project met de havenontwikkelingen in het Deltagebied en het Vlaams Havenlandschap.

Samenhang met gewestelijke RUP's voor het havengebied

SARO merkt op dat de Vlaamse Regering in functie van de ontwikkeling van het havengebied Antwerpen en de uitbreiding van de containerbehandelingscapaciteit reeds een aantal beslissingen genomen heeft. De Vlaamse Regering stelde in april 2013 het gewestelijk RUP 'Afbakening zeehavengebied Antwerpen' definitief vast. Dit GRUP werd gedeeltelijk geschorst door de Raad van State, met name voor de Linkerscheldeoever, met uitzondering van de aangeduide natuurgebieden. De Vlaamse Regering besloot in oktober 2014 de geschorste delen van dit GRUP in te trekken en een aangepast GRUP 'Havenontwikkeling Linkerscheldeoever' vast te stellen. Dit aangepaste GRUP werd tevens gedeeltelijk door de Raad van State geschorst, met name voor het gebied waar het Saeftinghedok wordt voorzien.

De startbeslissing (pag. 5) verduidelijkt: *"Voorliggende startbeslissing laat de voornoemde besluitvorming en procedures omtrent het GRUP dus onverlet. De procedure complexe projecten wordt opgestart onverminderd (de procedures met betrekking tot) het planologisch traject voor het zeehavengebied Antwerpen."*

SARO stelt vast dat de Raad van State zich ondertussen in de procedure met betrekking tot het GRUP 'Havenontwikkeling Linkerscheldeoever' heeft uitgesproken.² De raad vraagt om de samenhang tussen voorliggend complex project en beide GRUP's te verduidelijken.

Alternatievenonderzoek

SARO stelt vast dat de alternatievenonderzoeksnota een uitgebreide set aan alternatieven voordraagt. Inzake de creatie van extra containerbehandelingscapaciteit zullen volgende drie alternatieven worden bestudeerd: 1° bouw van een Saeftinghedok (twee varianten); 2° bouw van een Saeftinghedok waarbij enkel de zuidzijde wordt ontwikkeld; en 3° innovatieve stacking operaties in de bestaande terminals waarvoor geen bijkomende infrastructuur aangelegd moet worden.

Tevens worden elf bouwstenen voorgesteld die gecombineerd kunnen worden tot volwaardige alternatieven. Deze situeren zich allen buiten de ontwikkelingszone Saeftinghe: 1° bouw van een containerkaai ten noordwesten van het Deurganckdok; 2° uitbreiding van de terminals aan het Deurganckdok ter hoogte van het Waaslandkanaal; 3° verhuis van het bedrijf Ashland; 4° ruimteproductiviteit van de Roll-on Roll-off-terminals verhogen zodat ruimte vrijkomt voor containeroverslag; 5° terminaluitbreiding aan westzijde van het Deurganckdok; 6° verdieping van de Europaterminal; 7° uitbreiding van de Europaterminal; 8° bouw van een insteekdok ten noorden van de Zandvlietsluis; 9° beperkte stroomafwaartse uitbreiding van de Noordzeeterminal; 10° uitgebreide stroomafwaartse uitbreiding van de Noordzeeterminal; 11° opnieuw inzetten Delwaidedok door bouw van een nieuwe zeesluis ten noorden van de Zandvlietsluis.

De raad stelt vast dat aldus een ruime set aan alternatieven onderzocht zal worden. De raad vindt het positief dat daarbij zowel aandacht is voor alternatieven die de infrastructuur aanpakken als voor alternatieven die de exploitatie aanpassen. De raad vindt het tevens positief dat de alternatieven zich zowel binnen als buiten de ontwikkelingszone Saeftinghe situeren. Wat betreft de alternatieven buiten de ontwikkelingszone Saeftinghe merkt de raad evenwel op dat er nog geen zicht is op de mogelijke combinaties van bouwstenen. De alternatievenonderzoeksnota (pag. 39) stelt: *"De exacte combinatie van bouwstenen zal gebeuren op basis van het capaciteits- en operationaliteitsonderzoek (zie § 6.7), dat noodzakelijkerwijze vooraf gaat aan de andere onderzoeken. De verwachting is dat op die manier een drietal bijkomende alternatieven zullen geïdentificeerd worden die in het alternatievenonderzoek zullen bestudeerd worden. Het valt daarbij niet uit te sluiten dat in de loop van het onderzoek nieuwe inzichten*

² Arrest van de Raad van State van 20 december 2016, n°236837.

ontstaan die er toe leiden verschillende bouwstenen nog op andere wijzen te combineren tot een samengesteld alternatief.”

De alternatievenonderzoeksnota (pag. 44) verduidelijkt dat voor elk alternatief een concept van multimodale ontsluiting wordt uitgewerkt: *“Dit houdt in: wegen tot aan het hoofdwegennet, spoorwegen en spoorbundels en aanlegplaatsen voor binnenvaart.”* Wat betreft de ontwikkeling van logistiek/industriële terreinen worden zowel alternatieven op Linker- als op Rechterscheldeoever meegenomen.³

Strategische milieubeoordeling

SARO merkt op dat een uitgebreide strategische milieubeoordeling wordt voorzien waarin tevens een passende beoordeling zal worden opgenomen, alsook onderzoeken naar de effecten op landbouw, erfgoed, landschap en mobiliteit in de ruime regio. De raad vindt het positief dat parallel aan het strategisch milieuonderzoek verscheidene andere onderzoeken zullen worden uitgevoerd: een veiligheidsstudie (dit met het oog op de aanwezigheid van Seveso-inrichtingen en de kerncentrale van Doel), een maatschappelijke kosten-batenanalyse, een nautisch onderzoek en een onderzoek naar de operationele aspecten van de verschillende alternatieven en combinaties van bouwstenen.

Actorenoverleg

Tot slot vindt de raad het positief dat de procesaanpak voor complexe projecten voorziet in een breed actorenoverleg. Bij voorliggend complex project worden verscheidene instanties van de Vlaamse en de federale overheid, provinciebesturen, kerkbesturen, lokale besturen, intercommunales, strategische adviesraden, sectorale actoren op federaal en op regionaal niveau, actiegroepen en enkele Nederlandse actoren betrokken.

Wat betreft de betrokkenheid van SARO merkt de raad op dat voorliggend complex project zich aan het begin van de onderzoeksfase bevindt. Het geïntegreerd effectenonderzoek moet nog worden uitgevoerd. Zoals voorzien in het decreet complexe projecten zal SARO tevens op het einde van deze strategische fase, in functie van het te nemen voorkeursbesluit, betrokken worden.

Met vriendelijke groeten,

Filiep Loosveldt
voorzitter SARO

³ Alternatievenonderzoeksnota, pag. 44.